

КОНВЕНЦИЯ за помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка

Ратифицирана с Указ № 3514 на Държавния съвет от 30.12.1986 г. - бр. 2 от 8.01.1988 г.
Обн., ДВ, бр. 13 от 16.02.1988 г. В сила от 26.02.1987 г.

Държавите - участнички в тази конвенция,
съзнавайки, че ядрена дейност се осъществява в редица държави,
отбелязвайки, че за осигуряване на високо равнище на безопасност при ядрената дейност са взети и се вземат всестранни мерки, насочени към предотвратяване на ядрени аварии и свеждане до минимум последиците от такава авария, ако тя се случи,
изразявайки желание да укрепват по-нататъшното международно сътрудничество в областта на безопасното развитие и използване на ядрената енергия,
убедени в необходимостта от международна система, която ще съдействува за бързо предоставяне на помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка с оглед да се намалят нейните последици, отбелязвайки ползността на двустранните и многостранните споразумения за взаимна помощ в тази област, отбелязвайки дейността на Международната агенция за атомна енергия за разработването на ръководни принципи относно мероприятията за оказване на взаимна помощ по спешност във връзка с ядрена авария или радиационна аварийна обстановка,
се съгласиха за следното:

Член 1. Общи положения

1. Държавите-участнички си сътрудничат помежду си и с Международната агенция за атомна енергия (наричана по-нататък "агенция") съгласно положенията на тази конвенция с оглед да се съдействува за бързо предоставяне на помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка за свеждане до минимум на нейните последици и за защита на живота, имуществото и околната среда от въздействията на радиоактивни изхвърляния.

2. За улесняването на това сътрудничество държавите-участнички могат да постигат двустранни или многостранни споразумения или там, където това е целесъобразно, тяхното комбиниране за предотвратяване или свеждане до минимум на вредите и щетите, които може да възникнат в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка.

3. Държавите-участнички отправят молба до агенцията, действаща в рамките на своя устав, да прави всичко възможно съгласно положенията на тази конвенция, за да допринесе, улеснява и подкрепя сътрудничеството между държавите-участнички, предвидено в тази конвенция.

Член 2. Предоставяне на помощ

1. Когато държавата-участничка се нуждае от помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка независимо от това, дали те са или не са възникнали на нейна територия, под нейна юрисдикция или контрол, тя може да се обърне за такава помощ към всяка държава-участничка пряко или чрез агенцията, към агенцията или когато е целесъобразно, към други международни междуправителствени организации (наричани по-нататък "международни организации").

2. Държавата-участничка, която се обръща за помощ, определя обема и вида на исканата помощ и когато практически е възможно, съобщава на предоставящата помощ страна информация, която може да се окаже необходима на тази страна, за да определи до каква степен тя може да удовлетвори отправената молба. В случай, когато на обръщащата се за помощ държава-участничка е практически невъзможно да определи обема и вида на

исканата помощ, държавата-участничка, обърнала се за помощ, и предоставящата помощта страна чрез консултации помежду си вземат решение относно обема и вида на исканата помощ.

3. Всяка държава-участничка, към която е отправена молба за помощ, взема веднага решение и уведомява пряко или чрез агенцията държава-участничка, обърнала се за помощ, дали е в състояние да окаже исканата помощ, а също така и за обема и условията за помощта, която би могла да бъде предоставена.

4. Държавите-участнички в границите на своите възможности определят експертите, оборудването и материалите, които биха могли да отделят за предоставяне на помощ на други държави-участнички в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка, а също така и условията, включително финансовите, при които такава помощ може да бъде предоставена, и уведомяват за това агенцията.

5. Всяка държава-участничка може да се обърне с молба за медицинска помощ или за временно преселване на територията на друга държава-участничка на лица, засегнати от ядрена авария или радиационна аварийна обстановка.

6. В отговор на молба за помощ от държава-участничка или държава-членка в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка агенцията съгласно своя устав и както е предвидено в тази конвенция:

а) предоставя средства, отделени за тази цел;

б) предава незабавно молбата на други държави и международни организации, които съгласно намиращата се в агенцията информация могат да разполагат с необходимите средства;

в) координира на международно равнище помощта, която може да бъде предоставена по този начин, ако обърналата се за помощ държава поиска това.

Член 3. Ръководство и контрол на помощта

Ако няма друго споразумение:

а) държавата, обърнала се за помощ в пределите на своята територия, носи отговорност за общото ръководство, контрола, координирането на помощта и надзора над нея. В случаите, когато помощта включва предоставяне на персонал, предоставящата помощ страна след консултация с обърналата се за помощ държава трябва да назначи лице, което да отговаря за предоставения от тази страна персонал и оборудване и да осигури непосредственото оперативно ръководство на персонала и използването на оборудването. Назначеното лице трябва да осъществява това ръководство в сътрудничество със съответните органи на обърналата се за помощ държава;

б) обърналата се за помощ държава предоставя в рамките на своите възможности местни средства и услуги за своевременно и ефективно осъществяване на помощта. Тя също осигурява защитата на персонала, оборудването и материалите, доставени на нейната територия за тази цел от предоставящата помощ страна или от нейно име;

в) запазва се правото на собственост върху оборудването и материалите, предоставени от която и да е страна през периодите на оказване на помощ, и се осигурява връщането им;

г) държавата-участничка, предоставяща помощта в отговор на обръщение съгласно чл. 2, ал. 5, координира тази помощ в пределите на своята територия.

Член 4. Компетентни органи и пунктове за връзка

1. Всяка държава-участничка довежда до знанието на агенцията и на другите държави-участнички пряко или чрез агенцията кои са нейните компетентни органи и пунктове за връзка, упълномощени да отправят и да получават молби за помощ, а също да приемат предложения за помощ. Тези пунктове за връзка и централният пункт на агенцията трябва да бъдат достъпни постоянно.

2. Всяка държава-участничка незабавно уведомява агенцията за всички промени, които могат да настъпят в информацията, посочена в ал. 1.

3. Агенцията предоставя редовно и най-бързо на държавите-участнички, държавите-членки и съответните международни организации информацията, посочена в ал. 1 и 2.

Член 5. Функции на агенцията

Държавите-участнички отправят молба до агенцията съгласно чл. 1, ал. 3 и без ущърб за другите положения на тази конвенция да:

а) събира и разпространява сред държавите-участнички и държавите-членки информацията относно:

I. експертите, оборудването и материалите, които може да бъдат отделени в случаи на ядрени аварии или радиационни аварийни обстановки;

II. методичните принципи, начините на осъществяване и наличните резултати от изследванията, отнасящи се до взетите мерки в случаите на ядрени аварии или радиационни аварийни обстановки;

б) оказва при поискване помощ на държавата-участничка или държавата-членка по който и да е от следващите или други съответни въпроси:

I. подготовка както на аварийни планове в случай на ядрени аварии или радиационни аварийни обстановки, така и на съответното законодателство;

II. разработка на подходящи програми за подготовка на персонала за справяне с ядрени аварии или радиационни аварийни обстановки;

III. предаване на искания за помощ и на съответна информация в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка;

IV. разработка на надеждни програми, процедури и норми за радиационен контрол;

V. провеждане на изследвания за целесъобразността от създаване на съответни системи за радиационен контрол;

в) предоставя на държавата-участничка или държавата-членка, обърнала се за помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка съответните средства, предназначени за провеждането на първоначалната оценка на аварията или радиационната аварийна обстановка;

г) предлага своите добри услуги на държавите-участнички и държавите-членки в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка;

д) установява и поддържа връзка със съответни международни организации с цел да получи съответна информация и данни и за тяхната обмяна и довежда до знанието на държавите-участнички, държавите-членки и посочените организации списъка на такива организации.

Член 6. Конфиденциалност и публични изявления

1. Държавата, обърнала се за помощ, и подпомагащата страна осигуряват защита на конфиденциалността на всяка конфиденциална информация, която става известна на която и да е от страните във връзка с помощта в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка. Такава информация се използва изключително за целите на помощта, по която е постигнато споразумение.

2. Предоставящата помощ страна полага всички усилия за съгласуване с обърналата се за помощ държава на информацията за помощта, предоставяна във връзка с ядрена авария или радиационна аварийна обстановка, преди нейното публикуване.

Член 7. Възстановяване на разходите

1. Предоставящата помощ страна може да предложи безвъзмездно помощ на обърналата се за помощ държава. При разглеждането да предостави ли помощ на такава основа предоставящата помощ страна взема под внимание:

- а) характера на ядрената авария или радиационната аварийна обстановка;
- б) мястото на възникване на ядрената авария или радиационната аварийна обстановка;
- в) нуждите на развиващите се страни;
- г) особените нужди на страните, непритежаващи ядрени инсталации;
- д) всякакви други фактори, имащи отношение към въпроса.

2. Когато помощта се предоставя на основата на пълно или частично възстановяване на разходите, обърналата се за помощ държава възстановява на предоставящата помощ страна разходите, свързани с предоставените услуги от лица или организации, действащи от нейно име, а също така и всички разходи, свързани с оказаната помощ, до размер, в който тези разходи не са изплатени непосредствено от страната, обърнала се за помощ. Ако няма друго споразумение, разходите се възстановяват незабавно, след като предоставящата помощ страна представи своето искане за възстановяване на разходите пред страната, обърнала се за помощ; възстановените разходи, освен тези, извършени на място, са свободно преводими.

3. Независимо от разпоредбите в ал. 2 предоставящата помощ страна може по всяко време изцяло или частично да се откаже или да отсрочи възстановяването на разходите. При разглеждането на такъв отказ или такава отсрочка предоставящите помощ страни отделят необходимото внимание на нуждите на развиващите се страни.

Член 8. Привилегии, имунитети и улеснения

1. Обърналата се за помощ държава осигурява на персонала на предоставящата помощ страна и на персонала, действащ от нейно име, привилегии, имунитети и улеснения необходими за изпълнението на неговите функции по оказване на помощта.

2. Обърналата се за помощ държава осигурява на персонала на предоставящата помощ страна и на персонала, действащ от нейно име, за който е било съобщено по установения ред на държавата, обърнала се за помощ, и който е бил приет от тази държава, следните привилегии и имунитети:

а) имунитет от арест, задържане и съдебен процес от страна на обърналата се за помощ държава, включително криминална, гражданска и административна юрисдикция по отношение на действия или бездействия при изпълнение на неговите задължения;

б) освобождаване от данъци, мита или други такси с изключение на тези, които нормално се включват в стойността на стоките или в заплащането на оказани услуги при изпълнението на неговите функции по оказването на помощта.

3. Обърналата се за помощ държава:

а) освобождава предоставящата помощ страна от данъци, мита или други такси за оборудването и имуществото, внесени на територията на държавата, обърнала се за помощ, от предоставящата помощ страна и предназначени за оказване на помощ;

б) предоставя имунитет от запор, конфискация или реквизиция на това оборудване и имущество.

4. Обърналата се за помощ държава осигурява връщането на това оборудване и имущество. В случай на молба от предоставящата помощ страна, обърналата се за помощ държава организира в рамките на своите възможности необходимото дезактивиране на годното за по-нататъшна употреба оборудване, използвано при оказването на помощта, преди неговото връщане.

5. Обърналата се за помощ държава улеснява влизането в нейната национална територия, престоя в нея и напускането ѝ от персонала, на който е съобщено съгласно ал. 2, а така също и на оборудването и имуществото, използвано при оказването на помощта.

6. Нито едно от разпореденията на този член не задължава обръналата се за помощ държава да предоставя на свои граждани или постоянно живеещи в нея лица привилегиите или имунитетите, предвидени в предходните алинеи.

7. Без ущърб на привилегиите и имунитетите всички ползувачи се от такива привилегии и имунитети съгласно този член са задължени да спазват законите и правилата на обръналата се за помощ държава. Те също така са задължени да не се намесват във вътрешните работи на държавата, обрънала се за помощ.

8. Нито една от разпоредбите на този член не е в ущърб на правата и задълженията по отношение на привилегиите и имунитетите, предоставяни съгласно други международни споразумения или норми на обичайното международно право.

9. При подписване, ратифициране, приемане или одобряване на тази конвенция или присъединяване към нея държавата може да заяви, че тя не се счита изцяло или частично обвързана от ал. 2 и 3.

10. Държавата-участничка, която е направила декларация съгласно ал. 9, може по всяко време да я оттегли чрез уведомяване на депозитора.

Член 9. Транзит на персонала, оборудването и имуществото

Всяка държава-участничка по молба на обръналата се за помощ държава или на предоставящата помощ страна улеснява транзита през своята територия към обръналата се за помощ държава и от нея на използваните при оказването на помощта персонал, оборудване и имущество, за които ѝ е било съобщено съгласно установения ред.

Член 10. Претенции и компенсация

1. Държавите-участнички тясно си сътрудничат, за да улеснят уреждането на правните искове и претенции съгласно този член.

2. Ако няма друго споразумение, обръналата се за помощ държава-участничка при смърт на лица или нанасяне на телесни повреди на лица, щети на имуществото или неговата загуба или вреди на околната среда, причинени в пределите на нейната територия или в друг район под нейна юрисдикция или контрол по време на предоставяне на поисканата помощ:

а) не предявява каквито и да е правни искове против предоставящата помощ страна или физическите, или юридическите лица, действащи от нейно име;

б) взема върху себе си отговорността за водене на делата, свързани с правни искове и претенции, предявени от трети страни срещу предоставящата помощ страна или физическите, или юридическите лица, действащи от нейно име;

в) осигурява правната защита на предоставящата помощ страна или на физическите, или юридическите лица, действащи от нейно име, по отношение на правните искове и претенции, посочени в буква "б";

г) заплаща обезщетение на предоставящата помощ страна или на физическите, или юридическите лица, действащи от нейно име във връзка със:

I. смърт на лица от персонала на предоставящата помощ страна или на лица, действащи от нейно име, или нанасяне на телесни повреди на такива лица;

II. загуба или повреда на неконсумативно оборудване или материали, свързани с помощта, или тяхното повреждане, с изключение на случаите на предумишлено неправомерно поведение на отделните лица, които са причинили смърт, телесни повреди, загуба или щета.

3. Този член не препятства изплащането на компенсация или обезщетение, предвидени в което и да е приложимо международно споразумение или национално законодателство, на която и да е държава.

4. Нито една от разпоредбите на този член не изисква от обърналата се за помощ държава да прилага изцяло или частично ал. 2 по отношение на своите граждани или постоянно живеещите в нея лица.

5. При подписване, ратифициране, приемане, одобряване на конвенцията или присъединяване към нея държавата може да заяви:

а) че тя не се счита за обвързана изцяло или частично с ал. 2;

б) че тя няма да прилага изцяло или частично ал. 2 в случаите на груба небрежност от страна на отделни лица, причинили смърт, телесна повреда, загуба или щета.

6. Държавата-участничка, която е направила декларация съгласно ал. 5, може по всяко време да я оттегли чрез уведомяване на депозитора.

Член 11. Прекратяване на помощта

Обърналата се за помощ държава или предоставящата помощ страна могат по всяко време след провеждането на съответните консултации и чрез писмено уведомяване да поискат прекратяването на помощта, получавана или предоставяна съгласно тази конвенция. След постъпването на такава молба заинтересуваните страни провеждат консултации помежду си с цел да се разработят мероприятия за подходящо прекратяване на помощта.

Член 12. Отношение към други международни споразумения

Тази конвенция не засяга взаимните права и задължения на държавите-участнички по съществуващи международни споразумения, отнасящи се до въпроси, обхванати от тази конвенция или по бъдещи международни споразумения, сключени в съответствие с предмета и целта на тази конвенция.

Член 13. Уреждане на спорове

1. В случай на възникване на спор между държавите-участнички или между държава-участничка и агенцията относно тълкуването или приложението на тази конвенция страните по спора провеждат взаимни консултации с оглед уреждането на спора по пътя на преговори или всякакви други мирни средства за уреждане на споровете, приемливи за тях.

2. Ако спорът между държави-участнички не може да бъде уреден в течение на една година от момента на постъпването на молбата за провеждане на консултации съгласно ал. 1, тогава по молба на която и да е от страните-участнички в такъв спор, той се предава на арбитраж или се отправя до Международния съд за решаване. Когато спорът е предаден на арбитраж и в течение на шест месеца от момента на постъпване на молбата страните по спора не могат да стигнат до съгласие по организацията на арбитража, една от страните може да поиска председателят на Международния съд или Генералният секретар на Организацията на обединените нации да назначи един или повече арбитражи. В случай на противоречиви искания от страните по спора молбата до Генералния секретар на Организацията на обединените нации има приоритет.

3. При подписването, ратифицирането, приемането или одобряването на тази конвенция или присъединяването към нея държавата може да заяви, че тя не се счита обвързана с една от двете или с двете процедури за уреждане на спор, предвидени в ал. 2. Другите държави-участнички няма да се считат обвързани с която и да е от уреждащите спора процедури, предвидени в ал. 2, по отношение на държава-участничка, за която такава декларация е в сила.

4. Държавата-участничка, която е направила декларация съгласно ал. 3, може по всяко време да я оттегли чрез уведомяване на депозитора.

Член 14. Влизане в сила

1. Тази конвенция ще бъде открита за подписване от всички държави и Намибия, представлявана от Съвета на Организацията на обединените нации за Намибия, в централните учреждения на Международната агенция за атомна енергия във Виена и в централните учреждения на Организацията на обединените нации в Ню Йорк, съответно от 26 септември 1986 г. и 6 октомври 1986 г. до нейното влизане в сила или в течение на дванадесет месеца в зависимост от това, кой от сроковете ще се окаже по-дълъг.

2. Държавата, а също и Намибия, представлявана от Съвета на Организацията на обединените нации за Намибия, може да изрази своето съгласие за обвързване с тази конвенция било чрез подписване, било чрез предаване на документа за ратифициране, приемане или одобряване след подписването в случаите на ратификация, приемане или одобряване или чрез предаване за съхраняване на документа за присъединяване. Документите за ратификация, приемане, одобряване или присъединяване се предават за съхраняване на депозитора.

3. Тази конвенция влиза в сила тридесет дни след като три държави изразят съгласие за обвързването си с нея.

4. За всяка държава, изразила съгласие за обвързване с тази конвенция след влизането ѝ в сила, конвенцията влиза в сила за тази държава тридесет дни след датата на изразеното от нея съгласие.

5. а) Конвенцията е открита за присъединяване, както това се предвижда в този член, от международни организации и регионални организации, състоящи се от суверенни държави и притежаващи компетенция в областта на воденето на преговори, сключване и приложение на международни споразумения по въпроси, обхванати от тази конвенция;

б) по въпроси, влизащи в тяхната компетенция, тези организации от свое име осъществяват правата и изпълняват задълженията, които конвенцията съдържа за държавите-участници;

в) при депозиране за съхраняване на своя документ за присъединяване тази организация отправя до депозитора декларация, посочваща границите на нейната компетентност по отношение въпроси, обхванати от тази конвенция;

г) тази организация не разполага с какъвто и да е глас в допълнение към гласовете на нейните държави-членки.

Член 15. Временно приложение

Всяка държава при подписване или по всяко време впоследствие преди влизането в сила за нея на тази конвенция може да заяви, че тя ще прилага временно конвенцията.

Член 16. Поправки

1. Всяка държава-участничка може да предложи поправки към конвенцията. Предложената поправка се изпраща до депозитора, който незабавно я разпраща до всички други държави-участници.

2. Ако болшинството от държавите-участници поиска от депозитора да свика конференция за разглеждане на предложените поправки, депозиторът поканва всички държави-участници на конференцията, която се открива не по-рано от тридесет дни след изпращането на поканите. Всяка поправка, приета на конференцията с болшинство от две трети на гласовете на всички държави-участници, се оформя като протокол, открит за подписване във Виена и в Ню Йорк от всички държави-участници.

3. Протоколът влиза в сила тридесет дни след като три държави изразят съгласие за обвързването си с него. За всяка държава, която изразява съгласие за обвързване с протокола

след влизането му в сила, той влиза в сила за тази държава тридесет дни след датата на изразеното от нея съгласие.

Член 17. Денонсиране

1. Държавата-участничка може да денонсира конвенцията чрез писмено уведомяване на депозитора.

2. Денонсирането влиза в сила една година след датата, на която депозиторът е получил уведомяването.

Член 18. Депозитор

1. Генералният директор на агенцията е депозитор на тази конвенция.

2. Генералният директор на агенцията уведомява незабавно държавите-участнички и всички други държави:

а) за всяко подписване на конвенцията или какъвто и да е протокол за поправка;

б) за всяко предаване за съхранение на документ за ратификация, приемане или одобряване или присъединяване, който се отнася за конвенцията, или какъвто и да е протокол за поправка;

в) за всяка декларация или оттегляне на такава декларация съгласно чл. 8, 10 и 13;

г) за всяка декларация за временно прилагане на конвенцията съгласно чл. 15;

д) за влизането в сила на конвенцията и за каквато и да е поправка към нея;

е) за всяко денонсиране, извършено съгласно чл. 17.

Член 19. Автентичност на текстовете и заверени копия

Оригиналът на тази конвенция, чиито английски, арабски, испански, китайски, руски и френски текстове са еднакво автентични, се депозират за съхраняване от Генералния директор на Международната агенция за атомна енергия, който изпраща заверени копия до държавите-участнички и до всички други държави.

В потвърждение на горното долуподписалите се, надлежно упълномощени, подписаха тази конвенция, открита за подписване, както е предвидено в чл. 14, ал. 1.

Приета от Генералната конференция на Международната агенция за атомна енергия на специална сесия във Виена на двадесет и шестия ден на септември, хиляда деветстотин осемдесет и шеста година.